

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра академічного співу

"ПОГОДЖУЮ"

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

"ПОГОДЖУЮ"

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ АКАДЕМІЧНОГО СПІВУ»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Академічний спів
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.7.5)
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (1), екзамен (2)
Термін викладання	1,2 семестри
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	Денна

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання академічного співу» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

ЖИШКОВИЧ Мирослава Андріївна – кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри сольного співу

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Академічного співу* «22» червня 2021 р., протокол № 10.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Методика викладання академічного співу» є основною для студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «Бакалавр» за профілізацією «Академічний спів». Вокально-теоретична підготовка з проблем сольного (академічного) співу відіграє важливу роль у майбутній професійній діяльності. Вміння розібратись у проблемах звукоутворення і тембру голосу, закономірностях роботи голосового апарату під час співу (дихання, стан гортані, горла, рота, м'якого піднебіння, мова тощо) – ось основні завдання майбутнього педагога співу. Звичайно, лише у процесі практичної роботи розвивається вокальний слух, шліфуються професійні навички. Проте саме вокально-теоретичні знання є тією основою, яка дає можливість свідомо розвиватися й удосконалюватися. Мета навчальної дисципліни – ознайомити студентів з теорією співацького голосу, його розвитку та використання у вокальній виконавській практиці, з історією розвитку вокальної педагогіки як науки про навчання та виховання професійного співака; дати знання суміжних наук, які допомагають поглибити вивчення мистецтва академічного співу та методики вокального виховання.

Основними завданнями дисципліни є якісне засвоєння студентами методики навчання співу та професійне застосування набутих ними знань у майбутній фаховій виконавській та педагогічній діяльності.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 11	Здатність володіти іноземною мовою.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 8	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 14	Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері музичного мистецтва.
СК 15	Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
СК 16	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 17	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
РН 2	Володіти методами та навичками ансамблевої гри / хорового співу, репетиційної роботи та концертних виступів.
РН 3	Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
РН 6	Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
РН 7	Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1 семестр

		Модуль 1. Науково-теоретичні основи вокального мистецтва і педагогіки	Кількість годин
		Змістовий модуль 1. «Методика викладання академічного співу» та її місце в системі вокальної освіти	
1	Тема 1.	Предмет, загальна проблематика	2
2	Тема 2	Наукові проблеми вокального мистецтва та педагогіки	2
3	Тема 3	Ознайомлення з вітчизняною та зарубіжною вокальною науково-методичною літературою	2
4	Тема 4	Основні вокально-педагогічні принципи виховання співаків, методи, прийоми	2
	Тема 5	Науково-дослідницький підхід та узагальнення сучасних методів викладання сольного співу	4
5	Тема 6	Роль та значення показників якісного рівня вокально-педагогічної підготовки	2
		Змістовий модуль 2. Теорія співацького голосу у світлі суміжних наук	
6	Тема 1	Наукові концепції діяльності голосового апарату під час співу	2
7	Тема 2	Суміжні науки та педагогіка сольного співу: анатомо-фізіологія, акустика голосового апарату, діяльність вищої нервової системи, фонетика, психологія	4
8	Тема 3	Голосовий апарат співака: проблема координації голосотворчих органів	2
9	Тема 4	Акустика голосового апарату та акустична будова голосу	2
10	Тема 5	Фізіологічні основи розвитку вокально-технічних навичок; свідомою координація роботи органів голосового апарату	2
	Тема 6	Значення індивідуально-психологічних якостей у співацькій та викладацькій діяльності. Формування	4

		психології співака	
		Всього годин	30
2 семестр			
		Модуль 2. Практичні основи вокального мистецтва і педагогіки	
		Змістовий модуль 1. Специфіка роботи голосового «інструменту» співака	
11	Тема 1	Техніка співацького дихання. Методичні погляди на співацьке дихання в історичному розвитку	2
12	Тема 2	Гортань як складова частина голосового апарату. Специфіка функціонування в процесі фонації	2
13	Тема 3	Артикуляційні органи у співацькій практиці. Фонетичний метод виховання голосу. Індивідуальні пристосування артикуляційних органів	4
14	Тема 4	Резонаторні відчуття у вихованні співацького голосу	2
15	Тема 5	Недоліки звучання голосу та шляхи їх виправлення	2
16	Тема 6	Професійні захворювання голосу та профілактичні заходи. Гігієна голосу та режим співака	2
		Змістовий модуль 2. Методика постановки голосу	
16	Тема 1	Загальні та спеціалізовані методи виховання співацького голосу	2
17	Тема 2	Засоби педагогічного впливу на формування та розвиток голосу	2
18	Тема 3	Загальні настанови початкового періоду занять з учнем / студентом	2
19	Тема 4	Мета педагогічних занять. Основні педагогічні завдання	2
20	Тема 5	Урок як основна форма організації навчання. План проведення індивідуальних занять	2
21	Тема 6	Різновиди вокальної техніки та особливості опрацювання	2

22	Тема 7	Вокально-технічний та художній репертуар: вправи, вокалізи, вокальні твори. Застосування в навчальному процесі	4
		Всього годин	30
		Всього за лекційний курс	60

Самостійна робота

1 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Природно-наукове обґрунтування роботи голосового апарату	8
2.	Нейро-хронаксична теорія Р.Юссона	8
3.	Особливості сприйняття співацького звуку. Акустична суть вібрато	8
4.	Вокально-технічні навички як умовні рефлекси. Руховий динамічний стереотип (за Л.Дмитрієвим)	12
	Поточний контроль	4
5.	Пізнавальна сфера та її значення для співацької діяльності	8
6.	Психічні властивості особистості та їх роль у вокально-виконавському процесі	8
	Підсумковий контроль (залік)	4
	Всього годин	60

2 семестр

1.	Співацький діапазон та класифікація голосів	8
2.	Значення типу регуляції співацького видиху та його зв'язок з якостями співацького голосу	8
3.	Розвиток різноманітних видів вокалізації	8
4.	Поетапна робота над вихованням співацького голосу	8
	Поточний контроль	4
5.	Набуття спеціалізованих відчуттів у процесі навчання співу	8
6.	Аспекти формування педагогічних умінь у професійній	12

	діяльності майбутнього викладача вокалу	
	Підсумковий контроль (екзамен)	4
	Всього годин	60

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка роботи студента складається із сумарного результату оцінювання різних видів навчальної роботи протягом певного часу. Критерій оцінювання виведено з результату його праці над вивченням та засвоєнням теоретичного матеріалу протягом 1-2 семестрів.

При розробці шкали оцінювання різновидів навчальної діяльності враховано всі види аудиторної та поза аудиторної роботи, що відповідає загальним положенням вищих навчальних закладів, а також враховано специфіку роботи кафедри сольного співу.

Шкала оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної роботи	стаціонар	
	Оціночні бали (за об'єм роботи)	Всього
		100
<i>поточний контроль</i>		50
Відвідування лекцій		5
Конспектування обов'язкової літератури	1 x 10	10
Конспектування додаткової літератури	1 x 10	10
Написання тестів	5 x 2	10
Підготовка наукового реферату і його захист	15 x 1	15
<i>підсумковий контроль (залік)</i>		50
Відповіді на запитання:		
а) вичерпні відповіді на три запитання		40
б) неповні відповіді на три запитання		20
в) відповідь на два запитання		20
г) відповідь на одне запитання		15
Відповідь на додаткове запитання		5

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Пояснювально-ілюстративний
2. Репродуктивний
3. Метод проблемного викладення
4. Частково-пошуковий, або евристичний
5. Дослідницький

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з методики викладання академічного співу.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими знаннями та навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. *Антонюк В.* Вокальна педагогіка (сольний спів). Підручник. Видання третє, перероб. і доп. К., Видавець Бихун В.Ю., 2017. 217 с.
2. *Антонюк В.* Історико-культурні умови формування українського оперного співу // вісник КНУКіМ. Вип. 2 : Мистецтвознавство К., 2000., с. 4-13.
3. *Аргустене И. А.* Современные принципы преподавания сольного пения // Вопросы вокального образования: Методические рекомендации; ред.- сост. М.С. Агин. М.-СПб, 2003. С. 99-103.
4. *Аспелунд Д.* Основные вопросы вокально-речевой культуры. М., 1933.
5. *Аспелунд Д.* Развитие певца и его голоса. М.-Л., 1952.
6. *Багадуров В.А.* Очерки по истории вокальной методологии. В 3-х ч. Ч.1. М.: Музсектор Госиздата, 1929.
7. *Багадуров В.А.* Очерки по истории вокальной методологии. В 3-х ч. Ч.2. М.: Музгиз, 1932.
8. *Багадуров В.А.* Очерки по истории вокальной педагогики. М., 1956.
9. *Бандрівська О.* Науково-методичні праці, статті, рецензії / Упор. Р.Мисько-Пасічник, передмова Л.Кияновська, вступ. стаття М.Жишкович. – Львів, 2002.
10. *Гнидь Б.* Історія вокального мистецтва: Підручник. – К., 1997.
11. *Дідик Т.* Вправи для постановки голосу і розвитку вокальної техніки (на основі уртекстів доцента Львівської консерваторії Одарки Бандрівської). Львів: Вид-во „КРАЙ”, 2004. – 58 с.
12. *Дмитриев Л.* Основы вокальной методики. М., 1968.
13. *Євтушенко В.* Роздуми про голос. К., 1979.
14. *Егоров А.* Гигиена голоса и его физиологические основы. М., 1962.
15. *Жинкин Н.* Механизм речи. М., 1958.
16. *Левидов И.* Певческий голос в здоровом и больном состоянии. Л., 1939.
17. *Маджиева Т.* Співак і мова: культура співу мовою оригіналу: теорія та практика. Навчальний посібник. Харків: ШТРИХ, 2002. – 160 с.
18. *Маслій К.* Виховання голосу співака: Навчальний посібник. Рівне. 1996.

19. *Микиша М.* Практичні основи вокального мистецтва / Автор-упор. М.Головащенко. К., 1971.
20. *Морозов В.* Вокальный слух и голос. М., 1965.
21. *Назаренко И.* Искусство пения. – М., 1968.
22. *Работнов Л.* Основы физиологии и патологии голоса певцов. М.-Л., 1932.
23. *Садовников В.* Орфоэпия в пении. М., 1958.
24. *Стахевич О.* Основы вокальної педагогіки: Навчальний посібник. Ч.1. Харків-Суми, 2002.
25. *Юссон Р.* Певческий голос. Исследование основных физиологических и акустических явлений певческого голоса / Пер. с франц. М.: Музыка, 1974. 264 с.

Додаткова література

1. *Вилинская И.* Значение репертуара в воспитании певца // Вопросы вокальной педагогики. Сб. статей. Вып. 3 / Сост. Д.Евтушенко. М.: Музыка, 1967. С. 45-67.
2. *Вопросы* вокальной педагогики. Вып.1-7. М.,1962-1984.
3. *Герсамия И.* К проблеме психологии творчества певца. Тбилиси, 1985.
4. *Голубев П.* Поради молодим педагогам-вокалістам. К., 1983.
5. *Дашак А.* Божественна природа звуку: Навчальний посібник. – Львів, 2003.
6. *Дмитриев Л.* Голосообразование у певцов. М., 1962.
7. *Донец-Тессейр М.* Сборник упражнений для развития техники легких женских голосов. Вып.1-6. К., 1961-1972.
8. *Евтушенко В., Михайлов-Сидоров М.* Питання вокальної педагогіки. Історія, теорія, практика. К., 1963.
9. *Егорычева М.* Упражнения для развития вокальной техники. К., 1980.
10. *Зарицкий Л., Тринос В., Тринос Л.* Практическая фониярия. К., 1984.
11. *Збірник* вокальних вправ: Для викладачів-початківців та студентів музичних навчальних закладів / Автори-упор. М.Жишкович, М.Хмельницька. Львів, 1992.
12. *Зданович А.* Некоторые вопросы вокальной методики. М., 1965.
13. *Луканин В.* Обучение и воспитание молодого певца. Л., 1977.
14. *Лурия А.* Основы нейропсихологии. М., 1973.
15. *Люш Д.* Развитие и сохранение певческого голоса. К., 1988.
16. *Малышева Н.* О пении. Методическое пособие. М., 1988.
17. *Менабени А.* Методика обучения сольному пению. М., 1987.
18. *Морозов В.* Тайны вокальной речи. М., 1967.
19. *Немов Р.* Психология. М., 1999.
20. *Панюшка Г.* Искусство пения: Теория и практика для всех голосов. М., 1968.
21. *Робота* над збагаченням емоційно-звукової палітри у класі вокалу: Методична розробка / Автор-упор. В.Дудар. Львів: ЛДМА, 2004.
22. *Слово* – основа виразності у вокальному виконавстві: Методична розробка

- / Автор-упор. В.Дудар. – Львів: ЛДМА, 2004.
23. *Стахевич О.* Основы вокальной педагогики. Ч.1. Харків-Суми: ХДАК-Сум ДПУ, 2002.
24. *Рязанцев С.* Формирование навыков прикрытого голосообразования в работе с мужскими голосами. Л., 1989.
25. *Симонов П., Ершов П.* Темперамент, характер, личность. М., 1984.
26. *Стахевич А.* Вокальное искусство Западной Европы: творчество, исполнительство, педагогика. Исследование. К., 1997.
27. *Юшманов В.* Вокальная техника и ее парадоксы. СПб., 2001.
28. *Яковлев А.* Физиологические закономерности певческой атаки. Л., 1971.
29. *Ярославцева Л.* О способах регуляции певческого выдоха // Вопросы вокальной педагогики. Вып.5. М., 1976.
30. *Duprez G.* L'art du chant. Paris, 1846. – 64 p.
31. *Lamperti F.* Guida teoretico-pratica-elementare per lo studio del canto. – Napoli – Roma – Firenze, 1864. 49 p.